

Vladimír Patráš¹

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Filozofická fakulta

<https://orcid.org/0000-0001-8354-3729>

VERBÁLNA EXKLUZIVITA V ONLINOVÝCH DISKUSIÁCH AKO PREJAV Z(NE)HODNOCUJÚCICH SOCIÁLNO-KOMUNIKAČNÝCH DUELOV²

Mediálna komunikačná sféra so vzťahmi k žurnalistike printového typu v onlinovom prostredí výhodne počíta s bezprostredným mentálnym a verbálnym aktivizovaním cieleného, príp. náhodného publika. Redakcie onlinových periodík s ustálenými mediálnymi charakteristikami (mediá hlavného prúdu, resp. mienkotvorné periodiká), príp. menej formálne zoskupenia tvorcov so žurnalistickými ambíciami (alternatívne periodiká, individualizované ponášky na weblogových portáloch, sociálnych sieťach a pod.) poskytujú záujemcom o reakcie na publikované komunikáty, vyhradené technologické platformy na prejavovanie názorov, postojov a nasadzovanie zámerov – diskusné nástenky (message boards). Redakcie umožňujú registrovaným záujemcom podľa pravidiel netikety a/alebo etických zásad aktívne ovplyvňovať diskusie a tvarovať ich vizuálne a obsahové vetvenie. Vstupy do diskusií, prispievanie a vylúčenie z nich obvykle spravujú administrátori. Na diskusné nástenky majú pasívny prístup aj neregistrovaní sledovatelia. Sústava diskusných príspevkov sa stáva komplementom iniciálneho článku a hodnotovo, príp. hodnototvorne budovanou platformou na usmerňovanie stanovísk, nálad a konania publika. Členovia virtuálnej komunity sa identifikujú prostredníctvom počítačového mena, prezývky (nick name). Na diskusných nástenkách pôsobia sporadicky i dlhodobo, reagujú na bežnú či atraktívnu tému, resp. háklivý obsah i na repliky spoludiskutérov na osi *emotio – ratio*. Cieľom príspevku je priblížiť štýlotvorné faktory diskusného angažovania v ich synergickom pôsobení a na priesečníku individuálnych a sociálnych autorských črt kontrastívne charakterizovať jazykovo-komunikačné a axiologické osobitosti vyjadrovania typologicky vyhranených internetových diskutérov, ktorí sa verbálne angažujú v hlavnoprúdových a alternatívnych onlinových periodikách printového typu. Štúdia

¹ Vladimír.Patras@umb.sk

² Príspevok vznikol v rámci riešenia vedeckého projektu VEGA č. 1/0662/22 *Hodnotový potenciál kontextovej expresivity v onlinových novinách a časopisoch*. Zodpovedný riešiteľ: prof. PaedDr. Vladimír Patráš, CSc. Doba riešenia: 2022 – 2025.

ťaží z databázy diskusných príspevkov, viazaných na časovo a žánrovo-tematicky porovnateľnú mediálnu produkciu. Nosnou ambíciou je poodhaliť pragmaštylistický a hodnotový potenciál modernej mediálnej slovenčiny pre jej používateľov v prvej štvrtine 21. storočia.

Kľúčové slová: pragmaštylistika, mediálna komunikačná sféra, onlinová tlač, diskusná nástenka, hodnotový areál onlinovej mediálnej komunikácie

Úvodné poznámky, cieľ štúdie. Nazrime na východiskové motívy štúdie prostredníctvom dvoch navzájom protirečivých citátov. Na časovej osi ich publikovanie delia viac než tri desaťročia:

1. Informácia je to, čo zmenšuje našu neistotu o veciach a javoch nášho prostredia a umožňuje nám účelnejšie sa správať. (Kráľ/Sabol, 1989: 34)
2. Správy ničia váš duševný pokoj. Nielen hektikou, ktorú prinášajú, ale aj tým, že permanentne chrlia negatívne emócie. Strach, nepríjemnosti, závisť, zloba a sebalútosť sa v súčasnosti spúšťajú najmä konzumáciou správ. Stačí sa pozrieť na online komentáre pod článkami. Nenávisť, ktorá človeka zasiahne, je desivá. A to musíte vedieť, že algoritmy už automaticky odfiltrovali najhoršie komentáre. Správy a komentáre vynášajú na povrch to najhoršie z ľudí. Postavte vzduchovú komoru medzi vás a tento inkubátor negativity a nechajte beznádejou infikovaných s ich správovými vírusmi v izolácii. (Dobelli, 2021: 174)

Prvá, exaktne osnovaná, humanisticky vystužená definičná formulácia pochádza z vysokoškolskej učebnice od dvojice pedagógov a vedcov nadnárodného významu. Autorom druhého, beletrizovaného, navonok príkreho konštatovania je švajčiarsky spisovateľ, manažér a svetobežník, ktorý „nekonzumuje žiadne správy, s výnimkou časopisov *The New Yorker*, *Science* a *Nature*. Ale o to viac kníh“³.

Prepojme oba výňatky. Akceptujme pritom synonymický vzťah medzi pomenovaniami *informácia* a *správa* (o *záplave informácií* je reč v podtitule Dobelliho knihy). V ich čiastkovom pojmovo-terminologickom prieniku okrem iného dospievame k priaznivému či aspoň prijateľnému poznaniu o príjme, zužitkovaní a o dosahu správ s informačným jadrom a navrstveným posolstvom na individuálne vnímanie, skupinovú orientáciu a spoločenskú existenciu, t. j. o význame podnetov s hodnotovým či hodnototvorným rozmerom. *Správové vírusy* s nízkou či nulovou informačnou hodnotou si od používateľa so zdravým samoobrazom o sebe a okolitom svete a so štandardným prahom citlivosti

³ <https://www.dobelli.com/de/person> (Online prístup: 28. 03. 2023)

zasluhujú negovanie, potláčanie až obchádzanie, „vypúšťanie“ zo zorného uhla v individuálnom a spoločenskom vymedzení.

Doteraz naskicované poznámky zhutnime do dvojzložkovej konštatácie: **1.** informačné súbory vybudované na eticky rešpektovanom, psychosociálne vhodnom podloží a s primeraným kódovým vybavením môžu zaujať pozornosť, tvarovať dorozumenie a podporovať vzájomné kontakty medzi ľuďmi; **2.** informačné súbory s uvedenými predispozíciami však nie vždy vnášajú medzi účastníkov komunikačných aktov aj osobnostné či osobné porozumenie a najmä dôležitý parameter – hodnotový súzvuk.

Netreba zdôrazňovať, že v Dobelliho citáte v nepríliš priaznivom svetle spočívajú komplementy k žurnalistickým produktom fungujúcim v onlinovom mediálnom prostredí. Nadväzujúce komunikačné akty uverejňované na diskusných nástenkách v podobe reťazených sekvencií od laických recipientov ako činných interaktantov – debatné príspevky – pritom zaberajú nepomerne väčšiu plochu integrovaného komunikátu než východiskový stimul novinára či blogera. [K vymedzeniu pojmu „recipient“ v uvedenom kontexte pozri Orgoňová/Bohunická, 2018: 131 – 134⁴]. Popri diskusných výpovediach, ktoré *zmenšujú našu neistotu o okolitom svete* v priaznivom zmysle, sú to háklivé, často exaltované okolnosti a prejavy, vnášajúce do života komunikujúcich jednotlivcov a spoločení názorové hašterenie a asymetrie, neznášanlivosť, verbálne súperenie a virtuálne duely, odstupňovanú zádrapčivosť a dávkovanú útočnosť, vyzývavú či opatrnícku, hatenú urážlivosť, informačnú vatu, navážanie komunikačného balastu a i. *Neuralgické* sklony vyňaté zo zásobníka psychosociálnych a pragmaštylistických motivátorov vstupujú do zorného poľa štúdie v argumentačných službách a v interpretačnom postavení.

Mienim poukázať najmä na príznaky, príčiny a možné, predpokladané či reálne následky onlinových diskusií, zámerne (cielene) i nevedome (spontánne) rozložené v sieti spleťto vetvených internetových vlákien (o vlákňovaní reakcií v onlinovom prostredí uvažuje Slančová et al., 2022: 169 – n). Pre bezprostredne zainteresovaných účastníkov – *prozumentov* (pôvodcov, *produktorov* príspevkov i príjemcov, *konzumentov* v jednej osobe), nezriedka v postavení (virtuálne) rozčúlených, zápalistých, odhodlaných, presvedčených/presvedčajúcich, ale i ludických (hravých) komunikačných *duelantov* – sa uvedené vlastnosti stávajú individualizujúco ponímanou hodnotovou platformou, resp. hodnototvornou trasou na dosahovanie komunikačných zámerov a na plnenie komunikačných funkcií, efektným nástrojom na sebarealizáciu, na ovplyvňovanie pozorujúceho alebo diskutujúceho publika v prínosnom i zápornom zmysle a i.

⁴ V ďalšej knižnej publikácii Orgoňová et al. (2023) autorky uvádzajú na pomenovanie (aj) *laických recipientov ako činných interaktantov* súpravu synonym „*občianski aktéri*“ (s úvodzovkami, tamtiež: 18), *angažovaní partneri profesionálov* (Tamtiež: 33), *angažovaní záujemcovia o riešenie otázok z verejného života* (Tamtiež: 33), *angažovaní neprofesionáli* (Tamtiež: 34) a pod.

Cieľ príspevku sa vetví do dvoch súbežných línií: **1.** v súčinnosti priblížiť pôsobenie markantných štýlotvorných faktorov (autor/adresát – funkcia prejavu – forma prejavu) počas sociokomunikačných aktivít, ktoré vykonávajú prozumentí počas pobytu na onlinových diskusných nástenkách, a **2.** na priesečníku autorských zámerov a počínov ponímaných cez priezor jednotlivín a skupinových príznakov kontrastívne predstaviť hodnotové kontúry verbálneho správania typologicky vymedzených internetových diskutérov, ktorí sa sociokomunikačne angažujú ako spolutvorcovia/(na)rušitelia diskusií v hlavnoprúdových a alternatívnych onlinových periodikách printového typu. Ako interpretačná platforma na spoznanie poslania a významu onlinových diskusných príspevkov sa preukazuje kategória individuálneho štýlu. V motívickej a konatívnej rovine onlinových diskusných príspevkov sa totiž významne exponuje jednotliviec, „autoroadresát“ ako syntezátor subjektívnych štýlotvorných faktorov v ich vždy osobitej konštelácii.

Metodologický rámec úvah. Predmetom pozornosti sa v štúdií stávajú súčasti jazykovo-komunikačných stratégií a výrazového inventára, nasadzované do onlinových diskusných príspevkov ako verbovizuálne exkluzívne prvky, prostriedky a postupy s adherentnou a/alebo kontextovou expresivitou (k problematike expresivity svojho druhu pozri Zima, 1961: 43 – n). *Verbálnu exkluzivitu* ponímam dynamicky ako **a)** očividne nehatený proces individualizovanej voľby, aktualizovaného spríznačňovania a hodnotiaceho napĺňania diskutérovho komunikačného zámeru bez prvoplánovo zreteľných (inherentných) jazykovo-štylistických črt a postupov a zároveň **b)** výsledok, dosah tohto procesu na reálne, resp. odhadované jazykové správanie spoludiskutérov v onlinových diskusných vláknach. Verbálna exkluzivita sa v takomto uchopení preukazuje ako kompozičný súčiniteľ pragmémy, t. j. štýlémy schopnej ovplyvňovať, resp. regulovať počínanie onlinových komunikačných partnerov.

Ambíciou štúdie je s prispením pragmaštylistických postupov uchopiť a čiastkovo predstaviť synchrónny hodnotový potenciál modernej mediálnej slovenčiny v kyberkultúrnom komunikačnom prostredí pre jej používateľov v prvej štvrtine 21. storočia. Zistenia porovnávam s metodicky príbuzne osnovanými a uskutočnenými výskumami zo začiatku storočia (porov. Patráš, 2001⁵). Aktuálne interpretácie tak majú sklon preukázať sa vo všeobecne silnejšom svetle.

Na ďalšie potrebné metodologické rámcovanie tematiky nahliadnime na prelom storočí. Nosné vlastnosti webových komunikačných prostredí sa utvárali na priesečníku interkonektivity, interaktivity, možnosti strímovať obsahy a využívať pohodlné spätnoväzobné možnosti. Najmä *feedback* podnietil zindividuálňovanie,

⁵ Autorovu materiálovú výskumnú platformu v roku 2001 utvoril dokumentárny súbor 550 strán textu ako výsledok skúmania webových verzíí slovenských denníkov hlavného prúdu *Sme* (www.sme.sk) a *Pravda* (www.pravda.sk); v oboch médiách sa skúmané debatné produkty viazali na iniciálové spravodajské útvary a komentáre.

bezprostredné, vždy pestré reakcie na výtvary žurnalistov a vytvorenie osobitej subkultúry internetových diskutérov. Žiada sa pritom poznamenať: ranými diskusnými nástenkami v slovenskom mediálnom prostredí sa stali hlavnoprúdové (mainstreamové) webové verzie médií *sme.sk*, *pravda.sk* a čoskoro aj ďalšie denníky a týždenníky s väzbami na veľké mediálne spoločnosti a vlastníkov. Dialo sa tak už na konci 20. storočia vedno s ďalším rozvojom technológií a ustáľovaním ich používania v multimodálnych podmienkach. Následným variantom – signálovo po roku 2005 a v dnešnom aplikovaní po roku 2010 – sa stala produkcia so znakmi občianskej (autonómnej, alternatívnej, príp. participatívnej) žurnalistiky.

Obe webové vetvy – mainstreamová, aj tzv. autonómna produkcia – majú spoločnú unifikovanú sústavu príznakov. Z hľadiska tematického záberu štúdie ich ponímam ako „technologické“ (objektívne) štylotvorné faktory diskusného angažovania, utvárajúce orientátory na spoznanie komunitnej topografie tejto mediálnej krajiny. Uvedme ich bez hierarchie podľa dôležitosti (na príklade poznania denníkového portálu *Pravda.sk* a alternatívneho onlinového média *Hlavné správy.sk*): sformovanie a aktivizovanie virtuálneho, komunitného publika a jeho členstva s rozmanitým vzdelanostným zázemím, odbornou výbavou a skúsenosťami, kognitívnymi a analyticko-interpretáčnymi predispozíciami, pestrými mentálnymi sklonmi, rozličnými psychickými prejavmi, rôznymi normami správania a konania. Do uvedenej sústavy príznakov priradíme frekventovanosť a ne/rešpektovanie pravidiel internetovej, príp. sieťovej etikety – netikety⁶, siete spoločenských vzťahov a napokon čiastočne, resp. ostentatívne zverejňované „osobné“ (= virtuálne) identifikátory (počítačové meno-prezývka – *nick-name*, i viacero prezývok viazaných na zhodného *prozumenta*, skutočný či deklarovaný alebo prežívaný osobný, resp. generálny vek, virtuálna rodová príslušnosť, rodinný stav a pod.⁷). Pri zmieňovaných charakteristikách sa opäť zreteľne uplatňujú technologické vymoženosti elektronického nosiča, najmä rozšírenie kyberpriestoru na *obojsmernú premávku*, t. j. na permanentný a takmer výhradný dialóg.

Vytvoreniu komunitnej topografie a manévrom prispievateľov na diskusných nástenkách pomohlo a podporuje ho rozvinutie sociálnych sietí s možnosťou hyperlinkovania, vizuálne danosti, typografické vymoženosti, rozloženie súčastí onlinovej produkcie po ploche obrazovky, pohodlné rolovanie, skenovanie, fotografovanie a pohodlné replikovanie vizuálnych dokumentov v sieti a pod. Význačnou podpornou črtou onlinových diskusií je aplikovanie používateľských skúseností, ktoré internauti nadobudli pri pôsobení v súbežných, resp. príbuzných

⁶ Pojem *netiquette* v sústave korešpondujúcich pojmov pozri v elektronickom slovníkovom diele *Encyclopedia Britannica*; <https://www.britannica.com/topic/netiquette> (Online prístup: 26. 03. 2023).

⁷ <https://debata.pravda.sk/ako-sa-registrovat> (Online prístup: 26. 03. 2023)

komunikačných prostrediach a procedúrach. Mám na mysli rozmach mobilnej telefonickej komunikácie, previazanej so službou krátkych správ (SMS), ktorý masovo uchvátil komunikujúce spoločenstvá svojou duplexnou kódovou podstatou – integrovaním zvuku a obrazu –, komerčnou a používateľskou dostupnosťou a najmä praktickosťou a pohodlnosťou. Menej priaznivou sprievodnou stránkou pôsobenia *prozumenta* či jeho pobytu vo virtuálnej diskusnej komunite sa stalo nedostatočné zažívanie obsahu a nedôslednosť pri jeho ne/zužitkovaní pod vplyvom rýchlosti pri komunikovaní v podmienkach simplicitejšieho technologického komfortu.

O etablovaní informačno-komunikačných technológií v plošnom význame a o sprievodných kulturologických stránkach teletechnológií na sklonku druhého desaťročia podnetne uvažuje L. Floridi (2019). Na súčasnú transformáciu kybersféry používa rámčujúce kategórie *hyperhistória* (čas) – *infosféra* (priestor) – *onlife* (identita) – *e-nviromentalizmus* (etika); (Floridi, 2019: 5). Na súvislosti technologických podmienok a komunikačných vlastností webového prostredia a komunikovania v elektronicky determinovanom prostredí synergicky poukazuje Patráš, 2009. O genéze, typológii, osobitostiach a etických stránkach participatívnej žurnalistiky sa produktívne zamýšľa Szarka, 2016. K objasňovaniu vzťahu inštitucionalizovaných médií a publika pričinením konvergentných postupov a pohodlne dostupného interakčného rozhrania tzv. nových médií prispieva Olejárová, 2019.

Zásadnou výzvou pre portály webových periodík s diskusnými nástenkami sa stalo zblíženie dlhodobu odlišných, ustálených, rozvinutých neverbálnych štýlových parametrov *ústnosť* – *písanosť* (*tlačenosť*) a ich „zliatie“ do hybridnej verzie. Ústne – hovorené, rečové, bezprostredné, priame, spontánne, nepripravené, dialogické, akusticko-auditívne a pod. – dorozumievanie sa temer axiomaticky poníma ako vývinovo starší a praxou overený, pritom tvárny a premenlivý spôsob komunikačných interakcií v ľudských spoločenstvách. Svojou dlhodobou výhradnosťou ústnosť zreteľne prevládala nad neskoršími, resp. súbežne vznikajúcimi, rozvíjanými a uplatňovanými vyjadrovacími módmí. Tlačený (vhodnejšie: vizualizovaný, *zapísaný*) príspevok na diskusnej nástenke reštruktúruje prinajmenšom skúsenostné, prakticistické, a čiastočne normatívne stránky ústneho dorozumievania. Výsledkom tohto spolužitia je nevýrazne kontúrované prienikové komunikačné pole. Hybridnosť pomáha vytvoreniu exkluzívneho, uvoľneného dorozumievacieho úzu. Nepodporuje však vznik pevnejšej komunikačnej normy v diskusných skupinách. Povedomie o správaní a konaní diskutérov na debatných portáloch sa totiž viaže na prispôbené redakčné zásady netikety⁸.

Na vymedzenie koncepcne a výpovedne primeranej interpretačnej platformy vhodnej na priblíženie vlastností, podmienok a prejavov aktivizovania

⁸ <https://debata.pravda.sk/pravidla> (Online prístup: 26. 03. 2023)

internetových diskutérov používam reprezentatívny zásobník s onlinovými diskusnými príspevkami slovenskej proveniencie. Na úsvite milénia i po rokoch sa vybudovaný kontajner nasýtil prejavmi ich virtuálneho osadenstva (od r. 2015) v prostrediach slovenských (stopovo českých, chorvátskych a ruskojazyčných) diskusných nástieniek. Na podnety a dáta slúžia periodiká, ktoré umožňujú pozorovateľom voľne prisadnúť a diskutérom prejavovať na portáloch po zaregistrovaní. K čerpaniu podkladov zo zásobníka pristupujem prostredníctvom kvalitatívneho prístupu s cieľným výberom, exploratívnym interpretovaním holistického typu (Hendl, 2005).

Pri analýze *zapísaných*, t. j. vizualizovaných diskusných príspevkov s evidentnými črtami ústnosti, na zameranie pozornosti, zváženie a interpretovanie z(ne)hodnocujúcich sociálno-komunikačných duelov je braná do úvahy typografická prezentácia, vetná a slovná kontextová expresivita. Poruke je pritom niekoľko kolokvializačných indikátorov: modalita vety, slovosled, priemerná dĺžka slova, vzťah jednosť – mnohosť, adresnosť, etickosť, stupeň spontánnosti záznamu príspevku a napokon frekventovanosť jedinečných i *intelektuálskych* slov a slovných spojení v osobitom začlenení do diskusného príspevku.

Orientačné kvantitatívne údaje na výber vzoriek poskytuje analytický nástroj WordCounter⁹. Jeho lingválny domicil je anglojazyčný, nástroj však pod vplyvom technológie neurónových sietí je ustrojený na báзовú strojovú prekladateľskú činnosť a prispôsobený na spracúvanie textov aj v iných jazykoch.

Diskusné pristavenia a výsledky. Na účely štúdie utváram dve kontrastívne vytvarované vetvy s diskusnými príspevkami najmä stálych prispievateľov na debatných fórach webového hlavnoprúdového slovenského denníka *Pravda.sk*¹⁰ a alternatívneho *konzervatívneho denníka Hlavné správy.sk*¹¹. Súčasťou zámeru je porovnať podmienky a prejavy verbovizuálnych počínaní diskutérov podľa reglementovaných či zvykových publikačných podmienok (štylotvorných faktorov v širšom zmysle – bližšie pozri Findra, 2009: 236 – 241), ktoré im utvára a poskytuje redakcia príslušného denníka, administrátori debatných portálov, a okrajovo aj podľa verbálnych reakcií a *lajkových* („+“) odoziev na príspevky od prihlásených diskutérov. Na záver poznámok a úvah vzťahovo vyvodzujem jestvovanie a uplatňovanie exkluzívneho vyjadrovacieho potenciálu onlinových debatných komunit v prieniku individuálnych okolností a skupinových úzov.

V onlinovej verzii hlavnoprúdového denníka *Pravda.sk* na karte <https://debata.pravda.sk/profil/debata/identita>¹² po typologizujúcom kontrastovaní utvára 34 diskutérov účelovo vybranú výskumnú množinu¹³. Vzniknutý kontajner

⁹ <https://wordcounter.net> (Online prístup: 04. 04. 2023)

¹⁰ <https://www.pravda.sk> (Online prístup: 29. 03. 2023)

¹¹ <https://www.hlavnespravy.sk> (Online prístup: 29. 03. 2023)

¹² Tvar na konci hyperlinku je osobnou značkou, vzťahujúcou sa na príslušného používateľa.

¹³ Materiálovú platformu aktuálneho výskumu na portáli www.debata.pravda.sk autorovi vytvoril

obsahuje príspevky prehľadovo viazané na príslušného diskutéra. Sústava je rozparcelovaná do virtuálnych personálno-komunikačných matíc podľa obdobia pôsobenia diskutérov na debatných stránkach denníka, počtu ich príspevkov a najmä podľa spôsobu vyjadrovania. Vzorok a argumentačné pasáže sú zaznamenané v štruktúre: číslo a názov kategórie s charakteristikou; počítačové meno (nickname) a (seba)charakteristika diskutéra – webová adresa diskutérovho profilu – titulok východiskového článku – diskutérove príspevky zachytené v publikovanej verzii bez ich upravovania.

Diskutéri sú podľa tematických preferencií a reakcií, sociokomunikačných sklonov a prejavov vyjadrovania typovo (pracovne, neterminologicky) identifikovaní ako príslušníci 7 čiastočne sa prekrývajúcich a korešpondujúcich personálno-komunikačných matíc. Pomenovania matíc opieram o synonymické kategoriálne spektrum na vymedzenie ochotných a zodpovedných komunikujúcich občanov aktivizovaných *zdola* (patričné synonymá poskytuje Orgoňová et al., 2023: 5 – 40):

1. angažovaní záujemcovia o verejný život (8: svarog, ináč, neprislo, kalioskop, mirsa, palenque, Ragaňa, stalbert) – s rozvinutejším, príp. strohým, obvykle kaširovaným sociodemografickým profilom a hojnou penetráciou diskusných stránok; ich príspevky sa vyznačujú jadrnosťou, poučenou kompetentnosťou, aluzívnosťou, sklonmi predkladať individuálne mikropříbehy s etickým podložením, nezriedka s vyhraneným svetonázorom, ironickým postojom so znakmi kontextovej expresivity, opakovaním výrazu a slovnými hračkami.

Ukážky:

ináč – „75 rokov, muž, slobodný, Petržalka“, 20 902 príspevkov (polovica apríla 2023)

Profil: <https://debata.pravda.sk/profil/debata/inac>

■ východiskový článok: *Stovky tisíc slovenských domácností by mohli mať lacnú energiu z vetra. Pripravujú sa investície za vyše miliardu*

<https://ekonomika.pravda.sk/energetika/clanok/661647-do-veternej-energetiky-planujeme-zainvestovat-1-4-miliardy-eur>

- Lenže na tých vrcholoch Tatier je často taká rýchlosť vetra, že je nutné nastaviť listy veterníkov v smere vetra a odstaviť ich, aby nadmerné otáčky nezničili celý zázrak (27. 3. 2023)

- Dovoľujem si administrátorovi pripomenúť, že slovo ričenie je vulgarizmus, ale je to spisovný výraz pre konečník (27. 3. 2023)

■ východiskový článok: *Hanba Nitry: Zničí komercia tajomstvo Pyramídy skôr, než ho odhalia?*

korpus 28 800 počítačových stránok v rámci kondenzovaných diskusných profilov; priemerná početnosť na 1 stránke = 20 príspevkov.

<https://zurnal.pravda.sk/reportaz/clanok/659634-znici-komercia-tajomstvo-pyramidy-skor-nez-ho-odhalia>

- Uznávam, že nemožno jednoducho porovnávať lanovku na Zobor a hoci lanovku na Kamzík v Bratislave. Každopádne dodnes nechápem zmysel ani tej lanovky na Kamzík. Napriek tomu, že v Bratislave žijem bezmála 75 rokov, ešte mi ani raz nenapadlo odvieť sa tou lanovkou. Pritom pred cca 3 rokmi som išiel v podstate pod tou lanovkou, na Kamzík pešo (21. 3. 2023);

2. angažovaní amatéri (5: *kolac85, PARIŽANKA, ramgad, udernik, veľmiprekvapeny*) – častými úvodzovkami prejavujú sklony na metakomunikačné vyjadrovanie, uplatňujú pestrú modalitu výpovedí, expresivizujú lexiku, tvarujú syntax príspevkov apoziopézami, proziopézami a častými vsuvkami, nasadzujú argumentovanie *ad hominem*, ironizujú, používajú základné netiketové emotikony.

Ukážky:

ramgad – 5 919 príspevkov

Profil: <https://debata.pravda.sk/profil/debata/ramgad>

- východiskový článok: 399. deň: *Lavrov bude predsedať zasadnutiu BR OSN. Zlý vtíp, komentuje Kyjev*

<https://spravy.pravda.sk/svet/clanok/662093-online-kde-su-leopardy-kyjev-si-ich-chysta-na-ofenzivu>

- Koľko „mierumilovných“ ľudí sa na Slovensku objavilo po 02/2022. Do tej doby si chrápal, alebo si nemal internet, nečítal si (pred rokmi ešte ako tak pravdu píšece) médiá? (30. 3. 2023)
- Vytrhol si z kontextu slová, ktorými reagoval na predchádzajúci príspevok, kde boli tiež použité - tak ich pri oponovaní použil aj on. Len tu striehnete, aby ste mohli manipulovať a osočovať (30. 3. 2023);

3. angažovaní neprofesionáli (4: *kameh, Law_Abiding_Citizen, pravda111, Vivat obezita*) – zriedkavejšie nasadzované príspevky; sú poznačené „odbornickou“ dikciou, nadmerným generalizovaním a prísadou irónie, bez prílišného zreteľa na jazykovú stránku spracovania; v kompaktnej podobe ako názorové bloky s nárokovaním na „participatívnu vedeckosť“, obvykle však so značným exponovaním autorského ega, nasúvaním argumentov *ad hominem*, nezriedka s ráznym presadzovaním „práva posledného slova“.

Ukážky:

Vivat obezita – 203 príspevkov

Profil: <https://debata.pravda.sk/profil/debata/vivat-obezita>

■ východiskový článok: *Čaputovú čaká ťažká obhajoba mandátu*
<https://nazory.pravda.sk/komentare-a-glosy/clanok/660315-caputovucaka-tazka-obhajoba-mandatu>

- Súčasťou prezidentka nie je nič iné ako produkt marketingu. Otázka je, či si to uvedomuje alebo uverila, že sa narodila byť prezidentkou ako Chmelár. Výsledok jej štvorročného pôsobenia je najhbitšia politická kríza v histórii a rozklad štátu. Jej popularita musí byť preto umelo nadhodnocovaná, lebo nepredpokladám, že Slováci sú tak hlúpi. Ak jej nevádi, že môže štát do viesť až do krachu, nech len znovu kandiduje. Ale určite sa jej nebude vzdychať, citlivo vnímať a dýchať dobre. Nezládla ani len tu elementárnu povinnosť - dbať o riadny chod ústavných orgánov. Ako to platí pri vláde, tak to platí aj pri prezidentke; máme to, čo si zaslúžime (15. 3. 2023)
- Herzog, nie len ty, ale uz aj tvoje pokusy byť vtipný sú trápne. Opakujem, čo som uz v inej reakcii na teba napísal, ak ti niečo na niekom vadí, to len preto, že tým trpíš aj ty. To sú slova psychológov. Ale mi ta za to nebudeme urážať (15. 3. 2023);

4. občianski aktéri (4: herzog, portik, anysta, grgolica) – príspevky so zreteľnými črtami trollovania (rýchle natipovanie textu bez ohľadu na vyjadrovanie, vysoká častosť aj vo vzťahu k jedinému diskusnému príspevku), verbálne ataky/nátlaky s prídavkom rozčúlenia na individuálnych spoludiskutéroch, poučajúce presvedčanie s nasadzovaním terminológie, skratiek, zdanlivo exaktných dát bez zdrojovania, ostentatívne vynucovanie súhlasu, forsírovanie „jedinej pravdy“ bez spochybňovania, stereotypné, účelové používanie 2. osoby sg. ako prostriedok agresívneho „navážania sa“ do momentálnej virtuálnej obeť.

Ukážky:

herzog – (alúzia na protagonistu z rovnomenného románu Saula Bellowa?)
– „...mam o.i. ukoncene specializacne studium a roky praxe v hygiene a epidemiologii“ (v príspevku z 8. 3. 2023, 20:43); pôsobí na diskusnej nástenke od januára 2014; jeho príspevky od aktivizovania zaberajú plochu 372 strán

Profil: <https://debata.pravda.sk/profil/debata/herzog>

■ východiskový článok: *Žiadna chyba, ale zločin*
<https://nazory.pravda.sk/dnes-pise/clanok/661795-ziadna-chyba-ale-zlocin>

- v rozmedzí jedného dňa od 19:33 do 22:52 vyprodukovaných 36 individuálnych reakcií na jediný príspevok spoludiskutéra – výber:

- Napísal som že autorka zamlcala fakty o nesplnených rezolúciach OSN. Ktorým slovom v tom príspevku si neporozumel? O civilistoch som nič nepísal (29. 3., 15:19)
- Nevzdelaná „elita“ ako zvyčajne nemá vecne argumenty ale len invektívy (29. 3., 15:20)
- Štyri dni som ti dokazoval, že si zhltol klamstvo v bláznivom radiu aj s navijakom a ešte si ho aj siril ďalej (29. 3., 15:22)
- Aký máš dôkaz, že tie rezolúcie o Iraku boli síce na mieru? Žiadny. Je to len tvoj dojem, ktorý si vyhlásil za fakt. Bavím sa o Iraku, nie o Izraeli (29. 3., 15:26)
- takže Irak neexistoval keď sa do neho nedalo ísť? Ty už ani sám nevieš, čo píšeš (29. 3., 21:51)
- Stále milieš toho ministra. Ten inšter je viac ako komisia OSN? A kde máš jeho vyjadrenie? (29. 3., 21:53)
- Stále milieš svoje bez toho, že by si poskytol jediný overiteľný dôkaz svojich taranín (29. 3., 21:56)
- Najskôr točis, že nebolo treba inspektorov púšťať, keďže nemali čo kontrolovať, teraz točis, že tam boli. Tak načo tam boli keď si tvrdil, že nebolo čo kontrolovať? (29. 3., 22:41) atď.

Ďalšie, menejpočetné, individualizujúce a typologicky nevýrazné kategórie diskutérov:

5. talentovaní amatéri (2: Milan1, stgu) – dlhodobo pôsobia na webových diskusných portáloch, pozorujú dianie, sú širšie rozhladení, selektujú podklady na argumentovanie, vedú nachádzať miesta a nasadzovať výpovedne presvedčivé údaje do diskusie, pridávajú názor a nenárokovat' si na jeho všeobecné prijatie;

6. angažovaní laici (po 1 diskutérovi, spolu **7: plukovník, viluško, regulienka, trezedman, Stanko1/valdis, nummi**) – lapidárni hodnotitelia príspevkov, nezriedka zaujatí, vznetliví jednotlivci upäto zameraní na vzťahové a druhotne, príp. sprievodne na faktické okolnosti komunikácie na debatných portáloch, diskutéri bez vyhraneného úsilia o kultúru vyjadrovania v zmysle preskriptívnych pravidiel písomného dorozumievania;

7. angažovaní partneri profesionálov (4: deltoid, tooleň, jangrundza, jjhc) – navonok okrajoví, menej zastúpení, atypicky komunikujúci jednotlivci s nápadným idiolektom, dočasne, príp. trvalo znepřístupnení v diskusiách – zo strany administrátora diskusného portálu im bolo

odňaté pôsobenie na onlinových diskusných portáloch pre „porušovanie pravidiel platných na portáli“. [Na technickom blokovani pravdepodobne „vyžadujúco spolupracovali“ náplňou či dikciou svojich textov, resp. vopred predpokladali uzavretie prístupu na diskusné nástenky.] Ich príspevky možno vyberať z individuálneho profilu a prostredníctvom linkovania ich interpretovať v príslušnom vláknovaní, t. j. v kontexte. Na komunikačné počínanie (komunikačné akty na diskusných stránkach) verbálne exkluzívnych diskutérov sa v plnom význame viaže pojem individuálneho štýlu a autora ako komplexu subjektívnych štýlotvorných činiteľov.

Ukážky (pri prevažujúcej kvalitatívnej analýze sa preukazujú ako podnety na typologizujúce zovšeobecňovanie):

tooleň – 6 618 príspevkov do zablokovania (výber pochádza z jeho príspevkov pred „nútenou odstavkou“). Pôsobenie na diskusných portáloch prispievateľa očividne zaujíma, motivuje a naplňa: diskutér filozofujúco podnieti, fragmentarizovane poučí, ironicky, pritom s tlmením odsudku podpichne, hyperlinkovaním odporučí podnety na podporu aktivity virtuálneho publika. So spoludiskutérmi otvorene nesúperí, nevyhľadáva medzi nimi názorového duelanta. S príjemcami s rozmanitými dôvodmi (zvedavcami, pozorovateľmi, priaznivcami, nadšencami a i.) sa nezriedka pohráva, produkuje „pred ich očami“ prirastaný názorový príspevok a pri jeho jednotlivých častiach si utvára predpolie na pokračovanie. Inherentne expresívnu lexiku neuplatňuje; výdatne, sebamanifestačne pracuje s individuálnymi okazionalizmami, slovnými hračkami, náznakmi a nedokončeniami, terminológiou a súbežne s profesionalizmami, slangom a rozšírenými prvkami interdialektov. Svoje príspevky dialogizuje, pozná a zručne uplatňuje kompozičné prostriedky výstavby písomného textu – štylistiku odseku a úvodzoviek, vynechávanie riadkov na zdôraznenie tematických blokov (v ukážkach sú na úsporu miesta vynechávané) a typografický potenciál verzál. Komunikačná kompetencia prispievateľa z hľadiska vyjadrovania nesie niektoré črty doplnku „deklaračnej žurnalistiky“, ktorá utvára komplexnejší obraz, podáva vysvetlenia o zákulisí, osvetľuje pozadia, spúšťače, hnacie mechanizmy a väzby, ktoré stoja za dôležitými trendmi (k vymedzeniu „deklaračnej žurnalistiky“ bližšie Dobelli, 2021: 187 – 190). Z druhej strany sa teda pôsobenie *angažovaného partnera profesionálov* preukazuje ako rizikové: diskutér reaguje na celý vejár motívov a záležitostí – nie je expertom, a preto jeho diskusné počínania cez hodnotový priezor možno ponímať ako pôsobivé ekvilibristické až ornamentálne prejavy a sklony. Pochopiteľne, predchádzajúcu poznámku je potrebné interpretovať ako

symptomatickú, t. j. bez nároku na vyšší stupeň zovšeobecnenia.

Profil: <https://debata.pravda.sk/profil/debata/toolen>

■ východiskový článok: *Prichádza drahota*

<https://nazory.pravda.sk/komentare-a-glosy/clanok/620989-prichadza-drahota>

- A čo keby sme proste „ťažký údel“ znášať odmietli? :)

Nie je to našou povinnosťou.

Vôľa obyvateľstva bola už toľkokrát pošliapaná (napr. vôľou bolo NEskapitalizovať, NEvstúpiť do ameroanálgresorpaktu, neutralita, etc., to všetko nejaká nátlaková grupka vždy “prechýlila” a trúfam si povedať, že nebyť NATO Drang nach Osten, celý tento bordel by sa nekonal, a tak ďalej).

Ja som priateľom toho, aby sa bratstvo neolibov s neoconmi pustilo do seba s katolifašmi. Budem to sledovať s pukancami v labe. A keď zostane pár stojacich, s nimi sa už my normálni nejako porátame (22. 3. 2022).

■ Východiskový článok: *Pochová vláda univerzity?*

<https://nazory.pravda.sk/komentare-a-glosy/clanok/616085-pochova-vlada-univerzity>

- „naše univerzity sa v medzinárodných rebríčkoch topia v hlbokých vodách priemernosti“

Eehm. Pri tom “financovaní”, ktoré tu dlhodobo je, tak to vôbec nie je zlé čo sa týka pomeru cena/výkon. Len to sa samozrejme nedá ťahať dlhodobo.

Univerzít je zhruba 28 000. UK je v závislosti na rebríku v horných 2-3 %

https://uniba.sk/en/news-detail/back_to_page/tlacove-spravy/article/uz-treti-rebricek-s-vybornym-umiestnenim-uk-medzi-3-najlepsich-univerzit-sveta

Podobne

<https://roundranking.com/universities/comenius-university-in-bratislava.html?sort=O&year=2021&subject=SO>

a STU na tom nie je veľmi rozdielne, UPJŠ má niektoré odbory (napr. môj) na rovnakej ak nie lepšej úrovni a veterina je tiež výborná.

Samozrejme, stopiť vidiecke univerzity typu ružomberk, koňarovo, trnava, nitra a pod. by veci prospelo (8. 2. 2022, 11:58)

- Verejné VŠ sú úplne niekde inde ako nejaké Sládkovičovo, Skalica (už zdochla), katolibanružomberok a podobné „ustanovizne“.

Problém sú univerzity vzniknuté klonovaním pedagogických fakúlt - Nitra, BB, koňare a pod. 2 trnavské uni boli 2 pokusmi o založenie katolibanemickej uni v spojení s tým, že v TT nevedeli prežvejknúť premiestnenie PdF do Nítry (z TT bola dobre dopravne dostupná PdF v BA, z NR aj za sociku

bola tá dostupnosť horšia). Keby sa im zmrskli odbory na tie, ktoré majú opodstatnenie, bez zbytočnej kozmetiky a bez hrania sa na výskum, tak by boli OK. Napr. založeniu uni v TN tiež predchádzala analýza, že v ekonomicky pomerne silnom regióne tak od NM po ZA by sa vhodne zameraná uni hodila.

Drvivá väčšina najzávažnejších skaziek o podivných praktikách sa rovnako nevzťahuje na verejné VŠ.

Takže si to netreba mýliť.

Aj ďalšia z povestných preparandií, svatá Beta, je „div divúci“ súkromná (8. 2. 2022, 12:06).

Na webových stránkach internetového denníka *Hlavné správy.sk*, na karte <https://disqus.com/by/identita> cielene vybratú vzorku utvára 14 diskutérov. Súbor je s ohľadom na kontrastívno-analytický profil média (vymedzený prostredníctvom nástroja [similarweb.com](https://www.similarweb.com)¹⁴) počtom vybraných diskutérov a inventára ich diskusných príspevkov úmerný porovnávanému portálu *Pravda.sk*. Nadobudnutý kontajner obsahuje kondenzované príspevky prehľadovo viazané na príslušného diskutéra, ktorý sa angažuje vo verejne prístupnom móde. Personálno-komunikačné matice diskutérov – opäť motivované autorským triom Orgoňová et al., 2023 –, sa v podmienkach denníka *Hlavné správy.sk* pri porovnaní s webom *Pravda.sk* preukazujú početne skromnejšie; integrujú poskupiny vymedzené pri porovnávanom periodiku *Pravda.sk* do podoby postmoderného typologického *amalgámu*:

1. občianski aktéri + angažovaní neprofesionáli (5: fo fofo, lako65, Marcus Aurelius, milivoj, pistike) – častí, nezriedka podpichujúci *duelanti s fleuretom*; exponujú sa iba na diskusných stránkach hostiteľského periodika; nasadzujú signály netikety, verzálami zvyšujú hlasitosť prejavu s cieľom upútať okolie; kultivovanému písomnému prejavu nevenujú prílišnú pozornosť.

Ukážky:

lako65 – 49 750 príspevkov

Profil: <https://disqus.com/by/cenzurovany/?l=cs>

■ východiskový článok: *Včerajší výbuch bol veľkolepý. Mohol nás však aj niečomu naučiť*

<https://www.hlavnespravy.sk/vcerajsi-vybuch-bol-velkolepy-mohol-nas-vsak-aj-niecomu-naucit/3114890>

lako65 → *realista66*:

- Nikto nič nezhumploval. Naštuduj poriadne a potom kvákaj !

Za Rezeš sa VSŽ rozširovalo. Zisti si, ako Shmognerova s Dzurindom DARovali VSŽ Amíkovi.

¹⁴ <https://www.similarweb.com> (Online prístup: 30. 03. 2023)

NEVER ROZPRÁVKAM !

Iako65 → realista66:

- Magore a za Komanča sme aké zahranične firmy mali ?
Prezradím Ti veľké tajomstvo. Možno si to nevedel. Napr. Najväčšia Slovenská Fabrika ktorá zamestnávala cca. 20 000 ľudí VSŽ bola Slovenská. Druhá najväčšia Fabrika Slovnaft bol tiež Slovenský atď. ďalších 1000 Slovenských firiem. Väčšina z nich vzniklo za komanča z NULY. Tvoj ded ich budoval, tvoj otec v nich makal. Ty si ich predal za Judášsky groš západnej oligarchii !

Iako65 → realista66:

- Prečo asi tak skončila Hlinikáreň v Žiari Nad Hronom, aj keď mala najekologickejšie technológie na Svete !
Nebolo to náhodou DEBILNÝM menežovaním Slovák Energetiky ?
Keď naše Elektrárne preferujú západnu oligarchiu a na Slovenských podnikateľov z vysoka sssserú !

2. angažovaní neprofesionáli + angažovaní laici + angažovaní partneri profesionálov (5: *nole, Zdenko WORLD, avatar, Fero, Juraj*) – s nízkym počtom príspevkov; nasadzujú „odbornícke“ výrazivo, vyvažujú ho slangovými pomenovaniami a nálepkovaním.

Ukážky:

nole – 186 príspevkov

Profil: https://disqus.com/by/disqus_RuC4adY5ii/?l=cs

■ východiskový článok: *Matovič nám svojou päťstovkou nastavil zrkadlo*
<https://www.hlavnespravy.sk/matovic-nam-svojou-patstovkou-nastavil-zrkadlo-je-korupcia-standardnou-sucastou-nasej-moralky/3110054>

- Cim viac Matovic tara, tym viac presviedca normalne uvazujucich ludi, ze je strateny pripad.

Aj keď trpi bipolárnou poruchou, je plne zodpovedný za svoje ceny a vyciny. Je to vsak vrazedna kombinacia: konfliktny hajzlik a klamar, podrazak a krivak, zakomplexovany a obmedzeny provincny trulo, ktory nevidi, ze sa chova korupcne viac, ako ktokolvek iny;

3. angažovaní záujemcovia o verejný život + angažovaní laici (4: *Daniela Danjelitova, Dupa, objektivita, Tibor K*) – s hypertextovými odkazmi aj na iné médiá; v nich na ich diskusných fórach pôsobia so zhodným *nickom*. V diskusiách simulujú prekvapenie, rozčúlenosť, používajú tzv. verbálny ukazovák, expresivitu znižujú prerývanými výpoveďami

Ukážky:

objektivita – 13 739 príspevkov (okrem periodika *Hlavné správy Nový čas, topky, cas.sk, Plus JEDEN DEN, Sport24*)

Profil: https://disqus.com/by/disqus_WP6tOkbtud/?l=cs

■ východiskový článok: *Príde Kažimír o lukratívny flek? Advokát guvernéra NBS je v šoku: Toto som ešte nezažil!* (Nový čas)

<https://www.cas.sk/clanok/2789195/pride-kazimir-o-lukrativny-flek-advokat-guvernera-nbs-je-v-soku-toto-som-este-nezazil>

objektivita → *Vlad*

- Aj Ti poviem kto sa trasie na toto miesto... istý pán Mikloš...poradca Caputovej, poradca ukrajinských prezidentov...

objektivita →

- Novinári overte si láskavo informácie, lebo trieskate somariny a nepravdy ako vždy...

Zhrnutie a záver. V kontrastívne vybudovanom príspevku je analyzovaná a interpretovaná časť onlinových interakcií, ktoré sa uskutočňujú vo webovej mediálnej komunikačnej sfére. Popri menej priaznivých okolnostiach, nezriedka agresívnych príznakoch onlinovej mediálnej komunikácie s printovou príslušnosťou je pozornosť zameraná na jestvovanie a vzťahy onlinových diskusií k východiskovým mediálnym produktom a ich participantom v kolektívnom, skupinovom i individuálnom zmysle.

Diskutéri v slovenských internetových periodikách na počiatku 21. storočia uplatňovali postupy, prostriedky a používateľské zručnosti nadobudnuté z e-mailovej korešpondencie, skúsenosti so správami na platforme SMS a návyky z pôsobenia na četovacích kanáloch. V spočiatku neadministrovaných podmienkach však tlmili prejavy spontánnosti, uvoľnenosti četu. Nezriedka provokačno-manifestačným správaním *riedili* plynulosť debát, a tak viac-menej vedome potvrdzovali poznanie zavedených pravidiel sieťovej etikety.

Obmedzenie výskytu charakteristických četových prejavov v protitlaku vyvolávalo vzrast komplexnej verbovizuálnej expresivity diskusných príspevkov. Diskutéri spríznačňovali svoju produkciu verzálami (v elektronickom prostredí ako signál rozhorčenia, zlosti), v komunikačných interakciách vystupovali konfrontačne, útočne (frekventovaný bol princíp *flame*). Nezriedka bola narúšaná niť rozhovoru (*flooding*) ako charakteristický príznak spontánnosti komunikácie. [Pojmové vymedzenia pozri v Glassman, 2000.] Nadsadzovala sa obscénnosť, vulgarita a prekonávanie tabu; prispievatelia nadužívali systémové vulgarizmy (vo vymedzení podľa Grochowského, 1995: 16) vrátane ich zverejňovania prostredníctvom softvérových výhybiek, pestrých grafických manévrov či hravých obchádzok, narážok a inotajov.

Dodajme: doboví administrátori sa zásadnejšie neaktivizovali; na vyradovanie obscénnych súčastí z textu boli nasadzované softvérové filtre. Účinne sa redukovali či priam rušili medziosobné dištancie (dôsledkom je vytváranie

dvojdomej kategórie „čitateľo-pisateľa“ – *wreadera*), rozširoval a prelínal sa repertoár komunikačných funkcií. Výrazový inventár sa stal spontánnejším, úlomkovitým, nekohéznym, provokačne obchádzajúcim zásady a pravidlá písomného dorozumievania. Pritom sa však naplňal základný cieľ komunikačných interakcií svojho druhu – prejavenie osobného vzťahu či zaujímanie vlastného postoja k predmetu pozornosti. Aj takto sa zoživotňovali, overovali stratifikačné koncepcie a zrealňoval sa hodnotový či hodnototvorný význam „akčných“, vyťažných variet slovenského národného jazyka – najmä štandardnej a subštandardnej variety. [K výsledkom bližšie pozri Patráš, 2001.]

Diskusné nástenky onlinových médií v prvej štvrtine 21. storočia preukázateľne odrážajú patričný technologický blahobyt tzv. vyspelých spoločností: takmer plošné hardvérové zabezpečenie, neustále softvérové inovácie a najmä sieťové pokrytie slovenskej *digitálnej krajiny*, rozvinuté používateľské skúsenosti s digitálnymi aplikáciami, a to bez väčších sociogeneračných rozdielov medzi používateľmi teletechnológií. Na re-formátovaní súčasných webových debatných štandardov sa už štandardne podieľa administrátorský dohľad nad vývinom, obsahom a dosahom tzv. komentárov a riadené moderovanie na diskusných portáloch. Diskutéri tretieho desaťročia nevenujú praveľkú pozornosť sieťovej etikete (netikete); na diskusných nástenkách ju akceptujú ako zaužívanú sústavu odporúčaní. Obchádzky netikety uplatňované pred štvrtstoročím (Glassman, 2000) nenasadzujú do svojich komunikátov.

V príspevkoch nachádzame už len stopovú prítomnosť inherentne expresívnych vulgarizmov či tabuizmov. Na uvoľnené miesta nastúpilo glosovanie, náznakovosť, slovná hračka, významová skratka a najmä vzrástli prejavy úsillí o argumentovanie. Argumenty sú nasadzované jednak objektívne, s patričnou výpovednou hodnotou, ale vyskytujú sa i bezostyšne okopírované, preberané a používané argumenty bez zodpovedného vyhodnotenia. Uplatňuje sa „kváziodborné zapisovanie“ ako pohodlný, v lepších prípadoch aj pohotovú nástroj na presvedčanie a názorové, resp. osobné či skupinové (seba)presadzovanie. Odbornícke argumentovanie tak zanáša dialógy spamom, falošnými podnetmi, kreovaním mediálneho súpera, hoaxmi, trollovaním, nálepkovaním názorového protipólu, prisúvaním *partiových metafor*, *slovného smogu* (bližšie pozri Just, 2003) a pod.

Dlhodobí prispievatelia spravidla *poznajú* komunikačných súbežcov a vstupujú do spontánnych či kašírovaných virtuálnych duelov. Počítajú pritom s faktom, že na diskusiách sa zúčastňuje aj predpokladané, cielené, príp. náhodné, obvykle však zvedavé virtuálne publikum. Duelanti podporujú argumentačné taktiky hypertextovými odkazmi na zdroje s multimodálnou výbavou a pochádzajúce z iných prostredí aj na diskusných stránkach – videosekvencie, infografiky, podcasty, gify, koláže, digitálne výstrižky a efekty a pod. Zdrojovanie

sa ukazuje ako efektívny a prvoplánovo presvedčivý technologický nástroj, ktorý umožňuje preberať aj rozsiahle komunikačné bloky. Argumenty nasadzované do diskusných duelov sa pritom hlásia k celému typologickému spektru: *ad rem* (k veci), *a data* (k údajom), *per analogiam* a kontrastívne, pritom často a účinne *ad hominem* (atak na osobu) a *ad populum* (väčšina ako záruka platnosti tvrdenia). Podľa diskutovanej témy či emočného nastavenia participantov pribúdajú prejavy verbálnych atakov a nasúvania pochybných, prinajmenšom sporných – toxických, balastných súčastí do diskusných príspevkov. V ich častosti a nadpočetnosti sa nezriedka roztápajú aj silné argumenty.

Diskutéri sa usilujú prejavíť a jestvovať predovšetkým ako vplyvní jedinci nastoľujúci či presadzujúci vlastný (*pars pro toto* skupinový) názor. Vyžadujú si rešpekt v očiach publika a ovplyvňujú časť osadenstva virtuálnej krajiny. Tak sa mienia prejavíť predovšetkým ako líderské individuality (influenceri) či samozvaní moderátori hodnotových etalónov.

V zornom uhle kultivovania jazykových prejavov sa uplatňujú kratšie texty, avšak už bez obvyklých stôp kolokvializovania, „rozihranej“ komunikácie v podobe hromadenia verzál, emotikonov, akronymizácie, viacnásobného kopírovania rovnakého príspevku a pod. Na diskusné nástenky sa navracia používanie diakritickej sústavy a interpunkcie. Diskusné príspevky sa stávajú extrémne rýchlo utváranými a zverejňovanými, značne individualizovanými reflexiami rozmanitých podmienok i spôsobov dorozumievania a svedectvami ich zjednocovania do publikovaného výsledku. Pochopiteľne, o väčších aspiráciách onlinových diskusií na ustálenejší či vyhranenejší žáner nateraz hovoriť nemožno. Diskusie sa unifikujú, z hľadiska osobitostí sa splošťujú; očakávané, pritom nenapĺňané posolstvá tak strácajú svoju príťažlivosť. Napokon: medzi *diskusnými nástenkami* skúmaných mainstreamových a participatívnych (autonómnych, resp. alternatívnych) webových médií niet zreteľnejších rozdielov.

V uvedených súvislostiach sa v jemne skeptickom svetle ocitá rozšírená poznámka o nadsadzovaní významu a účinkov teletechnológií v kyberspriestore:

[...]„fluidná povaha“ súčasného sveta primäla používateľov uplatňovať hodnotiace procesy miery dôveryhodnosti online informácií prakticky permanentne a v dôsledku toho sa v hypertextovom bludisku vyvinuli rýchle stratégie posudzovania, ktoré mnohokrát kladú dôraz viac na vizuálne a grafické prvky ako na analýzu samotného obsahu. (Olejárová, 2019: 128)

Ukazuje sa, že na rozdiel od stavu dialógov na diskusných nástenkách webových periodík zo začiatku storočia sa dnes posilňuje *hodnota, zhodnocovanie* v rozšírenom význame. Hodnotu/zhodnocovanie onlinových diskusií ponímam

ako tolerujúce umožnenie médiovaného vyjadrovania v celom spektre 8 textových modelov (Findra, 2009: 238), nezriedka s osobitým verbovizuálnym exponovaním a reakciami participantov diskusných nástieniek. Diskusné nástienky (message boards) sa tak pre prozumentov (pôvodcov príspevkov a zároveň konzumentov mediálnych posolstiev) stávajú hodnotovým mostom, resp. hodnototvornou platformou na prípravu a dosahovanie komunikačných zámerov, plnenie rozmanitých komunikačných funkcií, na sebarealizáciu či na ovplyvňovanie virtuálneho publika v prínosnom i obmedzujúcom zmysle. Zvyšuje sa povedomie o prestíži vizualizovaného, *zapísaného* (keď už nie priam „klasického“ písaného/ tlačéného) spôsobu dorozumievania medzi ľuďmi, nezriedka s verbálnym predstavovaním svojich pôvodcov, účastníkov, prípadne pozorovateľov či návštevníkov diskusných nástieniek. Diskusné nástienky vcelku realisticky dokladajú jestvovanie a (spolu)žitie prinajmenšom dvoch kategórií súčasnej kybersféry *onlife* (identita) a *e-nviromentalizmus* (etika) z vymedzeného kvarteta pomenovaní (Floridi, 2019: 5). Výskumné zistenia, interpretácie a zovšeobecnenia poukazujú na vývin s úsilím *prozumentov* nachádzať, potvrdzovať a obhajovať, inokedy súperiť o svoj individuálny status, komunitnú povest' alebo širší skupinový vyjadrovací *modus operandi* medzi médiami a čitateľmi v časti kyberpriestoru. Vzájomná protirečivosť citátov z čela štúdie sa tak stáva prinajmenšom v prostredí onlinových diskusných duelov platnou mincou s dvoma stránkami.

Literatúra

- Dobelli, R. (2021). *Umenie digitálneho života. Ako byť šťastný bez záplavy informácií*. IKAR.
- Findra, J. (2009). *Jazyk v kontextoch a v textoch*. Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici.
- Floridi, L. (2019). *Čtvrtá revoluce. Jak infosféra mění tvář lidské reality*. Univerzita Karlova – Nakladatelství Karolinum.
- Glassman, A. (2000). *Aby sme si rozumeli*. Remedium.
- Grochowski, M. (1995). *Słownik polskich przekleństw i wulgaryzmów*. Wydawnictwo Naukowe PAN.
- Hendl, J. (2005). *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. Portál.
- Just, V. (2003). *Slovník floskulí*. Academia, nakladatelství AV ČR.
- Kráľ, Á., Sabol, J. (1989). *Fonetika a fonológia*. Slovenské pedagogické nakladateľstvo.
- Olejárová, A. (2019). Nad rámec tradičnej žurnalistiky: Reflexia vplyvu nových médií na participačné ambície publika so zameraním na kontext slovenskej mediálnej scény. *Culturologica Slovaca*, 4, 2019, 113 – 129.

- <http://www.culturologicaslovaca.ff.ukf.sk/index.php/archiv/12-aktualne-cislo-4>
Orgoňová, O., Bohunická, A. (2018). *Interakčná štylistika*. Univerzita Komenského.
Orgoňová, O. et al. (2023). *Sociálna inklúzia a používanie jazyka*. Univerzita Komenského.
- Patráš, V. (2001). Svetlá a tieň kontaktivej komunikácie v elektronických verziách slovenských periodík. V J. Mlacek (Ed.), *Studia Academica Slovaca*. Prednášky XXXVII. letnej školy slovenského jazyka a kultúry (str. 186 – 210). Stimul.
- Patráš, V. (2009). *Sociolinguistic aspects of electronically determined communication / Sociolingvistické aspekty elektronicky podmienenej komunikácie*. Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné.
- Slančová, D. et al. (2022). *Úvod do štúdia interaktívnej štylistiky (II)*. Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.
- Szarka, M. (2015). Autonómna a participatívna žurnalistika. Vybrané premeny a ich etický rozmer. V M. Bočák, L. Regrutová, J. Rusnák (Eds.), *Médiá a text 5* (str. 400 – 409). Filozofická fakulta Prešovskej univerzity.
- Zima, J. (1961). Expresivita slova v súčasnej češtině. Studie lexikologická a stylistická. *Rozpravy Československé akademie věd*, 71, (16) (str. 1 – 139). Nakladatelství Československé akademie věd.

Internetové zdroje a materiálové pramene

- Encyclopedia Britannica* – heslo a pojem *netiketa/netiquette*.
Online prístup: 26. 03. 2023: <https://www.britannica.com/topic/netiquette>
- Personálna stránka Rolfa Dobelliho*
Online prístup: 28. 03. 2023: <https://www.dobelli.com/de/person>
- SimilarWeb* – softvérový nástroj na analýzy (mediálnych) webových stránok a aplikácií.
Online prístup: 30. 03. 2023: <https://www.similarweb.com>
- Word Counter* – analytický softvérový nástroj.
Online prístup: 4. 04. 2023: <https://wordcounter.net>
- Pravda.sk* – slovenský mienkotvorný denník (onlinová verzia).
Online prístup: 29. 03. 2023: <https://www.pravda.sk>
- Hlavné správy.sk* – alternatívny onlinový denník (je editovaný bez printového súbežca).
Online prístup: 29. 03. 2023: <https://www.hlavnespravy.sk>

Владимир Патраш

**ВЕРБАЛНА ИСКЉУЧИВОСТ У ОНЛАЈН ДИСКУСИЈАМА
КАО ОБЛИК АФИРМАТИВНИХ ИЛИ ПОНИЖАВАЈУЋИХ
СОЦИЈАЛНО-КОМУНИКАЦИОНИХ ДУЕЛА**

Резиме

У контрастивно конципираном раду анализирани су неке од комуникационих интеракција у сфери медијске комуникације на интернету. Пажња је посвећена мање повољним околностима, неретко агресивним одликама онлајн комуникације у електронској штампи, али и постојању онлајн дискусија и њиховом односу према изворним медијским производима и њиховим учесницима у колективном, групном и индивидуалном смислу. Коментари (message boards) за презументе (ауторе прилога и конзументе медијских порука истовремено) постају вредносна, одн. вредноснотворна платформа за постизање комуникативних циљева, испуњавање најразличитијих комуникативних функција, за самореализацију или за утицај на виртуелну публику у благотворном и рестриктивном смислу.

Преписке у коментарима на страницама онлајн медија у првој четвртини 21. века су видни показатељи достигнутог технолошког благостања тзв. развијених друштава. У ре-форматирању савремених стандарда онлајн дебата учествују и администратори кроз надзор над током, садржајем и ефектима тзв. коментара и као модератори дискусија на порталима. Учесници дискусија не посвећују превелику пажњу етикецији на интернету (нетикецији). Схватају је као уобичајени саставни део препорука о комуникативном понашању на платформама за дискусију. Заобилажење нетикеције какво је захтевано још пре четврт века не примењују у својим објавама.

У коментарима данас скоро да се и не могу наћи инхерентни експресивни вулгаризми или табуизми. Развило се глосирање, алузија, скраћенице за речи и значења и расте интересовање за учешће у дискусијама. Поруке са високом информативном вредношћу којима се износе вредносни судови ређају се испод изворног текста. Поред њих, користе се и лако преузети, парафразирани, површно привлачни садржаји. Коментари се у онлајн дискусијама неретко објављују на брзину, без одговарајуће провере или навођења извора. Због жеље да се импресионира публика, у коментарима се претерано користе псеудостручне формулације или комуникационе прерађевине. Ово су лако доступни, понекад прилично мудри алати за убеђивање и наметање властитог мишљења или (само)потврђивање. Псеудостручне објаве на тај начин преплављују дискусије спамовима, скретањем са главног тока дискусије, нагомилавањем супротних мишљења и сл.

Умешни учесници, обично они који су дужим стажем у дискусији стекли увид, познају сталне комуникационе партнере и са њима ступају у спонтане или исконструисане виртуелне дуеле. Том приликом се ослањају на сазнање да дискусију прати замишљена, циљна или случајна, али у сваком случају увек радознала виртуелна публика. Дуеланти употпуњују своје аргументационе тактике додавањем хиперлинкова ка изворима мултимодалног садржаја и линкова који воде ка другим

срединама. У зависности од теме или емоционалне контроле дискусаната, у текстовима објава могу расти изрази вербалних напада или додавање сумњивих, у најмању руку спорних – токсичних, сувишних садржаја. Због њихове учесталости и преминације се неретко расплињавају и јаки аргументи. Дуеланти скоро увек сматрају да имају право на поштовање свог мишљења. Зато се труде да се покажу пре свега као лидери и узорни носиоци вредности.

Коментари у савременим дискусијама се у интерактивној технолошкој средини екстремно брзо креирају и објављују. Из перспективе култивисања језичких исказа користе се краћи текстови, али сад већ без трагова колоквијаног изражавања, фазичне комуникације у форми нагомилавања верзала, емотикона, акронимизације, вишеструког копирања истог коментара и сл. На платформе за дискусију се враћа употреба дијакритичких знакова и интерпункције. Дискусије се унификују и визуелно уједначују. Очекивано, нереализоване алузије, теме и идеје губе на својој привлачности. Нема видљивијих разлика између платформи за дискусију анализираних мејнстрим или независних интернет-медија.

У раду се долази до следећег закључка: за разлику од дијалога на платформама за дискусију онлајн периодике с почетка века, данас се већа пажња посвећује култури изражавања, неретко уз вербално разметање аутора објава, учесника или посетилаца тих платформи. Закључци истраживања, интерпретације и уопштавања сигнализирају труд презумената да пронађу, потврде и одбране свој лични статус, понекад да се боре за свој пређашњи положај у заједници или шири групни *modus operandi* међу медијима и читаоцима у делу сајбер-простора.

Кључне речи: прегмастистика, комуникација у медијима, онлајн штампа, коментари, вредносни ареал медијске онлајн комуникације

Vladimír Patráš

**VERBAL EXCLUSIVITY IN ONLINE DISCUSSIONS AS A MANIFESTATION OF
(DE)VALUATING SOCIAL-COMMUNICATION DISPUTES**

Summary

In the comparatively designed paper, some of the communication interactions that take place in the web media communication sphere are analysed. In addition to less favourable circumstances and often aggressive symptoms of online media communication with print affiliation, attention is focused on the existence and relations of online discussions to the source media products and their participants in a collective, group and individual sense. Discussion boards (message boards) have become a value-related or value-forming platform for prosumers (producers of posts and, at the same time, consumers of media messages), meant to reach communication goals, fulfil diverse communication functions, achieve self-actualisation or influence the virtual audience in a both beneficial and limiting sense.

Discussion posts on the online media sites of the early 21st century demonstrably reflect the technological affluence achieved by the so-called advanced societies. The re-formatting of the current web-based debating standards is also contributed to by the administrators' supervision of the development, content and reach of so-called comments and their moderation on discussion portals. Discussers do not pay too much attention to Internet etiquette (netiquette). On discussion boards, they see it as an established set of recommendations. They do not impose the workarounds of netiquette required a quarter of a century ago in their communication.

There are hardly any inherently expressive vulgarisms or taboos to be found in discussion posts today. Glossing, allusiveness, verbal and semantic shorthand have developed, and displays of efforts to argue have increased. Ponderable arguments with considerable explanatory value are used in the discussions below the initial texts. Alongside them, conveniently copied, paraphrased, superficially appealing components are also used. In online discussions, arguments are often put forth quickly without proper verification or sourcing. In order to impress, pseudo-expert formulations or communication prefabrications are overused in argumentation. These are easily accessible, sometimes rather smart tools for persuasion and opinion or personal (self-) assertion. Pseudo-expert argumentation thus clogs up discussion posts with spam by diverting them from the main discussion threads, labelling the opposite viewpoints, etc.

Skilled, usually long-term contributors with acquired insight know their constant communication competitors and enter into spontaneous or cached virtual duels with them. In doing so, they make use of the knowledge that discussions are also watched by an assumed, targeted or random, but always curious virtual audience. Duellists support their argumentative tactics with hyperlinks to multimodal resources and links to other environments. Depending on the subject matter or the discussers' emotional control levels, the demonstrations of verbal attack and the insertion of dubious, or at least questionable – toxic, ballast components into the texts have been on the rise; even strong

arguments are often dissolved in their frequency and predominance. Duellists almost always claim respect for their opinions. In this way, they strive to manifest themselves primarily as leading individuals or value benchmarks.

In the interactive technological environment, contemporary discussion posts are shaped and published extremely quickly. As for verbalisation and speech cultivation, shorter texts are being used, but no longer with traces of colloquialisation, “fuzzy” communication typical with the accumulation of capital letters, emoticons, acronyms, multiple copying of the same post, etc. The activation of the diacritical system and punctuation is returning to discussion boards. Discussions are being unified and flattened in terms of visibility. Expected but unfulfilled observations, themes or ideas lose their appeal. There are no clear differences between the discussion boards of the examined mainstream and participatory (autonomous) web media.

The paper results in conclusion: in contrast to the dialogues on the discussion boards of online periodicals from the beginning of the century, the value of expression is nowadays being reinforced, often with verbal exposure of the originators, participants or visitors of the discussion boards. Research findings, interpretations and generalisations signal the efforts of prosumers to find, confirm and defend their individual status or, at other times, to fight for a community reputation or a broader expressive *modus operandi* of a group among media and readers in a part of cyberspace.

Keywords: pragmastylistics, media communication sphere, online press, discussion board, axiological area of online media communication